

Grammatikübersicht

Ανακεφαλαίωση γραμματικής/ συντακτικού

Το μέρος αυτό περιέχει τα εξής:

- A) Ανακεφαλαίωση των κανόνων συντακτικού
- I. Το ρήμα και τα συμπληρώματα του
 - 1. Συμπληρώματα στη δοτική
 - 2. Συμπληρώματα στη δοτική και αιτιατική
 - 3. Τοπικό συμπλήρωμα "στάσης"
 - 4. Συμπλήρωμα "κίνησης"
 - II. Η θέση των επιμέρους όρων στην πρόταση
 - 1. Η κανονική σύνταξη
 - 2. Αντιμετάθεση των όρων της πρότασης
 - 3. Ρήματα με συμπλήρωμα στη δοτική και αιτιατική (έμμεσο και άμεσο αντικείμενο)
- B) Τα μέρη του λόγου
- I. Τα ρήματα
 - 1. Ρήματα που μεταβάλλουν το θεματικό τους φωνήν
 - 2. Τροπικά - βοηθητικά ρήματα
 - 3. Παρακείμενος
 - II. Αρθρα και ουσιαστικά
 - 1. Ουσιαστικά χωρίς άρθρο
 - 2. Η δοτική των άρθρων
 - 3. Η δοτική και αιτιατική των ουσιαστικών
 - 4. Η δοτική του κτητικού άρθρου
 - III. Αντωνυμίες
 - 1. Το άρθρο ως αντωνυμία (οριστικό και αόριστο άρθρο)
 - 2. Η δοτική της προσωπικής αντωνυμίας
 - 3. Ερωματικές λέξεις
 - IV. Προθέσεις
 - 1. Σημασία
 - 2. Σύνταξη
 - 3. Συγχώνευση
 - V. Μόρια
- G) Μορφολογία
- I. Το πρόθεμα *up-*
 - II. Η κατάληξη *-in*
 - III. Σύνθετες λέξεις

A Übersicht über die Satzgliederung Ανακεφαλαίωση των κανόνων συντακτικού

I Das Verb und seine Ergänzungen Το ρήμα και τα συμπληρώματά του

1. Ergänzungen mit Dativ / Συμπληρώματα στη δοτική

Ορισμένα ρήματα συντάσσονται με δοτική. Επίσης ορισμένοι συνδυασμοί ρήματος και πρόθεσης. Σύνταξη με δοτική έχουμε εξάλλου σε ορισμένες εκφράσεις.

Bescheid geben:	Ich gebe <i>der Chef</i> Bescheid.
gefallen:	Gefällt <i>Ihnen</i> Aachen?
helfen:	Da kann ich <i>dir</i> bestimmt helfen.
zuhören:	Hör <i>mir</i> mal zu!

Wie geht es *Ihnen*? Das tut *mir* leid/gut/weh. Ist *Ihnen* etwas passiert?

berichten von:	Das 1. Lied berichtet von den <i>Taten von ...</i>
handeln von:	Die Geschichte handelt von den <i>Räubern</i> .
leben in:	Er lebt in <i>der Stadt</i> .
liegen an:	Aachen liegt nicht <i>am Meer</i> .
Probleme haben mit:	Ich habe Probleme mit <i>meinem Computer</i> .
reden mit:	Ich rede mal mit <i>meiner Chef</i> .
sprechen mit:	Wie spricht man mit <i>einem Kaiser</i> ?
sprechen über:	So spricht man nicht über <i>Gäste</i> .

2. Ergänzungen mit Dativ und Akkusativ

Συμπληρώματα στη δοτική και αιτιατική

Μερικά ορήματα έχουν ένα συπλήρωμα στη δοτική και ένα στην αιτιατική (έμμεσο και άμεσο αντικείμενο)

erklären:	<u>Das</u> erkläre ich <i>euch</i> später.
erzählen:	Sie müssen <i>mir</i> auch <u>eine Geschichte</u> erzählen.
geben:	Gibst du <i>ihr</i> <u>das Buch</u> ?
schicken:	Schickst du <i>uns</i> <u>die Reportage</u> ?
versprechen:	<u>Das</u> verspreche ich <i>dir</i> .
zeigen:	Zeigst du <i>uns</i> <u>den Dom</u> ?

3. Die Situativ-Ergänzung / Το τοπικό συμπλήρωμα "στάσης" (wo+δοτική)

Η πρόθεση **in** με δοτική δείχνει στάση: Ενα πράγμα συμβαίνει σ'ένα τόπο ή ένα πρόσωπο βρίσκεται σ'ένα χώρο. Για να εκφράσουμε ότι ένα πρόσωπο βρίσκεται (κοντά) σε άλλο πρόσωπο ή οργανισμό (π.χ. στο φουρνάρι ή τον οδοντίατρο) χρησιμοποιούμε την πρόθεση **bei** με δοτική.

Wo ist Familie Schäfer?	Sie ist <i>im Theater</i> .
Wo gibt es die Dreigroschenoper?	<i>In der Oper</i> .
Wo ist Frau Berger?	Sie ist <i>beim Zahnarzt</i> .

4. Die Direktiv-Ergänzung / Το συμπλήρωμα "κίνησης" (wobin+αιτιατική ή δοτική)

Για να δείξουμε την κίνηση προς ορισμένη κατεύθυνση ή προορισμό, χρησιμοποιούμε την πρόθεση **in** με αιτιατική. Αν ο προορισμός είναι πρόσωπο, ίδρυμα (οργανισμός) ή τοποθεσία, το εκφράζουμε με την πρόθεση **zu** και δοτική.

Wohin geht Familie Schäfer?	Sie geht <i>ins Theater</i> .
Wohin will Herr Müller?	Er will <i>zum Kongresszentrum</i> .
Wohin muß Frau Berger?	Sie muß <i>zum Zahnarzt</i> .

II Die Position der einzelnen Satzglieder

Η θέση των επιμέρους όρων στην πρόταση

1. Normale Satzgliedposition / Κανονική σύνταξη

Στην ομαλή πρόταση κρίσης ή αποφαντική (όπου δεν τονίζεται κάτι ιδιαίτερα) μπαίνει πρώτο το συμπλήρωμα στην ονομαστική δηλ. το υποκείμενο.

Ακολουθεί αμέσως στη δεύτερη θέση το ρήμα. Στις ερωτηματικές προτάσεις χωρίς ερωτηματική αντωνυμία καθώς και στην προστατική μπαίνει πρώτο το ρήμα και μετά από αυτό τα συμπληρώματα.

Υποκείμενο	Verb _i	Συμπληρώματα	
Die Arbeit Die Arbeit Wir Ich	ist gefällt gehen kann	okay. mir. ins Theater. dir	helfen.
Verb _i	Υποκείμενο	Συμπληρώματα	
Ist Kannst Frage	die Arbeit du Sie	okay? mir die Chef!?	helfen?

2. Hervorhebungen / Τονισμός

Οταν θέλουμε να τονίσουμε κάτι ιδιαίτερα, βάζουμε το σχετικό όρο της πρότασης στην αρχή της. Το ρήμα παραμένει στη δεύτερη θέση.

Ich verstehe das nicht.

Das verstehe ich nicht.

Die Arbeit gefällt mir.

Mir gefällt die Arbeit.

Er kommt um sieben Uhr.

Um sieben Uhr kommt er.

Μετά από ορισμένες λέξεις, όπως π.χ. *vielleicht, dann, da*, και μετά από ενδείξεις χρόνου μπαίνει επίσης πρώτα το ρήμα και μετά το συμπλήρωμα στην ονομαστική (υποκείμενο). Εχουμε δηλαδή "αντιμετάθεση των όρων".

Vielleicht braucht sie Hilfe.

Dann gehe ich nach Hause.

Da hängt das Schild.

Am Samstag will ich kommen.

3. Verben mit Dativ- und Akkusativ-Ergänzungen

Ρήματα με συμπλήρωμα στη δοτική και αιτιατική (έμμεσο και άμεσο αντικείμενο)

Οταν ένα ρήμα, εκτός από το συμπλήρωμα στην ονομαστική (υποκείμενο), έχει περαιτέρω συμπληρώματα στη δοτική και την αιτιατική, ισχύουν οι εξής κανόνες:

- Αν είναι και τα δύο συμπληρώματα ουσιαστικά, μπαίνει πρώτα το συμπληρώμα στη δοτική (έμμεσο αντικείμενο): *Bringst du Herrn Braun die Handtücher.*
- Αν τα συμπληρώματα είναι το ένα ουσιαστικό και το άλλο αντωνυμία, τότε μπαίνει πρώτα η αντωνυμία: *Bringst du ihm die Handtücher?*
- Οταν είναι και τα δύο συμπληρώματα (αντικείμενα) αντωνυμίες,

B Die einzelnen Wortarten / Τα μέρη του λόγου

I Die Verben / Τα ρήματα

1. Verben mit Vokalwechsel / Ρήματα που μεταβάλλουν το θεματικό τους φωνήν

Μερικά ρήματα μεταβάλλουν το θεματικό τους φωνήν στο β' και γ' πρόσωπο ενικού του ενεστώτα. Στη σειρά II του κύκλου μαθημάτων έχουμε τέτοια ρήματα με θεματικό φωνήν **a** που μεταβάλλεται σε **ä**.

fahren:	ich fahre	du fährst	er fährt
halten:	ich halte	du hältst	er hält
gefallen:		du gefällst mir	das gefällt mir

2. Modalverben / Τροπικά - βοηθητικά - ρήματα

Τα τροπικά- βοηθητικά- ρήματα τροποποιούν το νόημα μιας πρότασης.

Μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως κανονικά και ως βοηθητικά ρήματα. Ως βοηθητικά χρειάζονται δεύτερο ρήμα. Αυτό το δεύτερο ρήμα μπαίνει πάντοτε στο απαρέμφατο.

Τροπικό ρήμα		Verb 2	
Sie	dürfen	hier nicht	rauchen.
Kann		ich mal	telefonieren?
Die	mußt	du uns unbedingt	vorstellen.

Οι κύριες σημασίες των τροπικών ρημάτων που χρησιμεύουν ως βοηθητικά, όπως τα γνωρίσαμε στη σειρά II του κύκλου μαθημάτων, είναι οι εξής:

dürfen άδεια/άρνηση: απαγόρευση

Sie dürfen hier (nicht) rauchen.

können 1. άδεια

Kann ich mal telefonieren?

2. ικανότητα

Können Sie mir helfen?

mögen επιθυμία

Wir möchten dich besuchen.

müssen

1. υποχρέωση/καθήκον

Ich muß arbeiten.

2. προτοπή/παράληση

Die mußt du uns unbedingt vorstellen.

wollen

1. παρακίνηση/αίτηση

Wollen wir jetzt nicht gehen?

2. πρόθεση

Ich will nicht indiscret sein.

sollen

1. εντολή

Soll ich Andreas holen?

2. διαταγή να κάνουμε (ή να μή κάνουμε) κάτι

Das sollst du nicht!

3. μεταβιβαση πληροφοριών (άκουσα ότι...)

Das soll sehr interessant sein.

4. αμφιβολία

Das sollen wir glauben?

dürfen	können	müssen	wollen	sollen
Ενικός ich darf du darfst Sie dürfen er/sie darf	ich kann du kannst Sie können er/sie kann	ich muß du mußt Sie müssen er/sie muß	ich will du willst Sie wollen er/sie will	ich soll du sollst Sie sollen er/sie soll
Πληθυντικός wir dürfen ihr dürft sie dürfen	wir können ihr könnt sie können	wir müssen ihr müßt sie müssen	wir wollen ihr wollt sie wollen	wir sollen ihr sollt sie sollen

3. Perfekt / Ο παρακείμενος

Ο παρακείμενος στη γερμανική γλώσσα είναι μια δυνατότητα αναφοράς στο παρελθόν. Χρησιμοποιείται σε αφηγήσεις, ιδίως όταν η ανάμνηση του γεγονότος του παρελθόντας για το οποίο γίνεται λόγος είναι ακόμα ζωντανή. Ο παρακείμενος σχηματίζεται με το βοηθητικό ρήμα *haben* ή *sein* και με τη μετοχή παρακειμένου (μετοχή β').

haben: Τα περισσότερα ρήματα σχηματίζουν τον παρακείμενο με το ρήμα *haben*, ακόμα και αυτό το ίδιο το *haben*.

sein: Τα ρήματα που φανερώνουν κίνηση σχηματίζουν τον παρακείμενο με το βοηθητικό ρήμα *sein* ακόμα και αυτό το ίδιο το *sein* καθώς και το ρήμα *passieren*.

Η μετοχή παρακειμένου(=Μετ. β') σχηματίζεται με τους εξής τρόπους:

Μετ. β' των ομαλών
ρημάτων

Πρόθεμα	+	Ρηματικό θέμα	+	Κατάληξη
ge-		bör		-t

- Μετ. β' των ανωμάλων ρημάτων: **ge...en** lesen gelesen
- Μετ. β' των ρημάτων σε -ieren: **...iert** reservieren reserviert
- Μετ. β' των χωριζόμενων ρημάτων: **...ge...en** einladen eingeladen
- Μετ. β' των χωριζόμενων ρημάτων: **...ge...t** abholen abgeholt
- Μετ. β' των μη χωριζόμενων ρημάτων: **...-t** besuchen besucht
- Μετ. β' των μη χωριζόμενων ρημάτων: **...-en** vergessen vergessen

Στα χωριζόμενα ρήματα τονιζόμενο μέρος είναι το πρόθεμα. Στα ρήματα που δεν χωρίζονται, το πρόθεμα είναι άτονο. Τα άτονα προθέματα είναι τα εξής: *be- ent- er- ge- ver-*

beachten, bedeuten, beginnen, behandeln, bekommen, bekommen, berichten, besuchen, bestellen, bezahlen / **enttäuschen** / **erklären**, erzählen / **gefallen** / **vergessen**, verkaufen, versprechen, verstehen.

II Artikel und Nomen / Αρθρα και ουσιαστικά

1. Nomen ohne Artikel (Nullartikel) / Ουσιαστικά χωρίς άρθρο

Τα ουσιαστικά στη γερμανική γλώσσα συνοδεύονται κατά κανόνα από άρθρο (*der, die, das*). Σε ορισμένες περιπτώσεις όμως το άρθρο παραλείπεται:

- Στον πληθυντικό, όταν στον ενικό έχουμε αόριστο άρθρο (*ein, eine*):
Ich möchte eine Banane. Ex möchte Bananen.
- Οταν το ουσιαστικό δηλώνει ύλη / γλυκό χωρίς να προσδιορίζεται ποσότητα: *Andreas kauft noch Butter, Brot, Wurst und Käse.*
- Οταν το ουσιαστικό δηλώνει επάγγελμα:
Sie ist Studentin. Er ist Arzt.
- Οταν δηλώνει εθνικότητα:
Sie ist Französin.
- Σε ορισμένες στερεότυπες εκφράσεις:
Er hat Hunger.

2. Artikel im Dativ / Η δοτική των άρθρων

Το χαρακτηριστικό γνώρισμα της δοτικής για τα άρθρα ουσιαστικών αρσενικού και ουδετέρου γένους είναι η κατάληξη **-m**, και θηλυκού γένους η κατάληξη **-r**.

Η κατάληξη της δοτικής πληθυντικού είναι **-en** και για τα τρία γένη:

der Computer	mit dem / mit einem / mit keinem / mit meinem Computer
das Messer	mit dem / mit einem / mit keinem / mit meinem Messer
die Familie	Fmit der / mit einer / mit keiner / mit meiner Familie

Ενικός	Ονομαστική	Δοτική	Ενικός	Ονομαστική	Δοτική	Δοτική πληθυντικού αρσ./θηλ./ουδέτ.
Αρσεν. + ουδέτ	der/das ein kein mein	dem einem keinem meinem	die eine keine meine	der einer keiner meiner	den einer keiner meiner	keinen meinen

3. Nomen im Dativ + Akkusativ / Η δοτική και αιτιατική των ουσιαστικών

Μερικά ουσιαστικά αρσενικού γένους παίρνουν στη δοτική και αιτιατική ενικού την κατάληξη **-n**:

der Name:	Ein Mann <i>mit dem Namen</i> Mackie Messer.
	Sie haben Aachen <i>den Namen</i> ahha gegeben.
der Herr:	Die Wärme tut <i>Herrn</i> Dr. Thürmann gut.
	Andreas hat einen Brief für <i>Herrn</i> Dr. Thürmann.

Τα περισσότερα ουσιαστικά παίρνουν στη δοτική πληθυντικού την καταληξη **-(e)n**:
mit den Studenten, mit den Zimmern, mit den Frauen.

4. Possessivartikel im Dativ / Η δοτική του κτητικού ἀρθρού

Το κτητικό ἀρθρο κλίνεται ακριβώς όπως και το αόριστο ἀρθρο (βλ. παρ. 2).

Δοτική:	Ενικός	Αρσ.+ουδέτ.	Θηλυκό	Πληθυντικός
α'πρόσ.		meinem	meiner	meinen
β'πρόσ. (τύπος οικειότ.) (τύπος ευγενείας)		deinem Ihrem ihrem seinem	deiner Ihrer ihrer seiner	deinen Ihren ihren seinen
γ'πρόσ.				
Δοτική:	Πληθυντικός			
α'πρόσ.		unserem	unserer	unseren
β'πρόσ. (τύπος οικειότ.) (τύπος ευγενείας)		eurem Ihrem ihrem	eurer Ihrer ihrer	euren Ihren ihren
γ'πρόσ.			.	

III Pronomen / Αντωνυμίες

1. Artikel als Pronomen (Definit-/Indefinitpronomen)

Ἄρθρα ως αντωνυμίες (Οριστικές και αόριστες αντωνυμίες)

Τα ἀρθρα στη γερμανική γλώσσα μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ως αντωνυμίες. Στην περίπτωση αυτή δεν μπαίνει το ουσιαστικό. (Το ουσιαστικό το "σκεφτόμαστε" αλλά δεν το προφέρουμε). Ο τύπος του ἀρθρου δεν αλλάζει.
Gibt es eine Post in der Nähe? Ja, es gibt eine.

Haben Sie den Rock auch in Schwarz? Nein, den haben wir nur in Gelb.

(Εξαίρεση: Τα ουδέτερα ἀρθρα στην ονομαστική και αιτιατική. Τους τύπους αυτούς όμως δεν τους έχουμε συναντήσει ακόμα στις δύο πρώτες σειρές των μαθημάτων.

2. Personalpronomen im Dativ / Η δοτική των προσωπικών αντωνυμιών

	Ονομαστική	Δοτική	Ονομαστική	Δοτική
α'πρόσ.	ich	mir	wir	uns
β'πρόσ.	du/Sie	dir/Ihnen	ihr/Sie	euch/Ihnen
γ'πρόσ.	er/es sie	ihm ihr	sie	ihnen

3. Fragewörter / Ερωτηματικές λέξεις

wem

Με το wem(=ποιόν) ρωτάμε για πρόσωπα. Στην απάντηση το συμπλήρωμα είναι στη δοτική.

Wem hilft Andreas? Andreas hilft seinem Vater.

womit	Με το womit(=με τί;) ωτάμε για πράγματα. Στην απάντηση το συμπλήρωμα είναι στη δοτική Womit hat er Probleme? Er hat Probleme mit dem Computer.
wo	Με το wo(=πού;) ωτάμε τον τόπο.(Απαντούμε με δοτική) <i>Wo ist Familie Schäfer? Familie Schäfer ist im Theater.</i>
wobin	Με το wobin(για πού, προς τα πού;) ωτάμε τον προορισμό, την κατεύθυνση. (Η απάντηση μπορεί να είναι σε δοτική ή αιτιατική) <i>Wohin gehst du? Ich gehe ins Theater. Ich gehe zum Friseur. Wohin fährst du? Ich fahre nach Aachen.</i>
wann	Με το wann(=πότε) ωτάμε το χρόνο <i>Wann kommst du? Ich komme am Wochenende, um vier Uhr.</i>
bis wann	<i>Bis wann mußt du arbeiten? Bis (um) ein Uhr.</i>
wieviel	Με το wieviel(=πόσος,η,ο) ωτάμε την ποσότητα <i>Wieviel Käse möchten Sie? 150 Gramm.</i>
welch-	Με το welch-(=ποιός,ά,ό) ωτάμε για συγκεκριμένο πρόσωπο η πράγμα, για ένα μέρος μιας συνολικής ποσότητας. Είναι κλιτό μέρος λόγου που παίρνει διάφορες καταλήξεις, αναλογα με το ουσιαστικό που ακολουθεί. <i>die Größe: Welche Größe brauchen Sie? der/den Käse: Welcher Käse ist das? Welchen Käse möchten Sie?</i>

IV Präpositionen / Προθέσεις

Οι προθέσεις χωρίζονται σε διάφορες κατηγορίες, ανάλογα με τη σημασία τους και την πτώση με την οποία συντάσσονται.

1. Bedeutung / Σημασία

Χρονικές προθέσεις:

bis: Bis bald! **um:** Um sechs Uhr.

seit: Seit einem Jahr.

Τοπικές προθέσεις:

an: Aachen liegt nicht am Meer.

bei: Sie ist beim Zahnarzt

hinter: Das Auto hinter mir...

in: Sie ist im Theater.

nach: Kommen Sie nach Berlin.

von: Er kommt von einer Reise.

zu: Wie komme ich zum Theaterplatz?

Προθέσεις που δηλώνουν σκοπό ή μέσο:

für: Bestellen Sie ein Taxi für mich.

mit: Fahren Sie mit dem Bus.

Μερικές προθέσεις έχουν πολλές διαφορετικές σημασίες. Τις προθέσεις αυτές δεν τις εξετάζουμε προς το παρόν.

2. Rektion der Präposition / Σύνταξη των προθέσεων

Στο σαδιοφωνικό μας κύκλο μαθημάτων έχουμε συναντήσει ως τώρα τις εξής προθέσεις:

a. Προθέσεις με δοτική

an*	aus	bei	hinter*	mit	nach	seit	von	zu
-----	-----	-----	---------	-----	------	------	-----	----

(* an/hinter: Οι προθέσεις αυτές συντάσσονται και με αιτιατική)

b. Προθέσεις με αιτιατική

bis für um (**bis** + χρονικός προσδιορισμός: Bis morgen/später!)

c. Πρόθεση με δοτική ή αιτιατική από τη δεύτερη σειρά του κύκλου μαθημάτων

Τόπος/ ηρεμία:	wo + δοτική	im Theater
Προορισμός:	wohin + αιτιατική	in das Theater.

3. Kontraktionen / Συγχωνεύσεις

Ορισμένες προθέσεις συγχωνεύονται κατά κανόνα σε μία λέξη με το άρθρο που ακολουθεί: Πρόκειται για τις εξής περιπτώσεις:

an + dem	an + das	bei + dem	in + dem	in + das	zu + dem	zu + der
am	ans	beim	im	ins	zum	zur

V. Partikel / Τα μόρια

Τα μόρια είναι λεξούλες που δεν μεταβάλλουν το νόημα μιας έκφρασης, αλλά απλώς του προσδίδουν μια ιδιαίτερη χροιά, π.χ. έμφαση.

ja Das sieht man ja sofort. Ich will ja nicht indiskret sein.
denn Wo ist denn der Bahnhof?

Denn: Το μόριο αυτό το συναντούμε μόνο σε ερωτηματικές προτάσεις.

C. Morphologie / Μορφολογία

I. Vorsilbe un- / Το πρόθεμα **un-**

Με το πρόθεμα **un-** αντιστρέφεται η έννοια ενός επιθέτου:
zufrieden – unzufrieden / glücklich – unglücklich.

II. Nachsilbe -in / Η κατάληξη **-in**

Με την προσθήκη της κατάληξης **-in** σε ουσιαστικό αρσενικού γένους, σχηματίζεται το θηλυκό, ιδίως όταν πρόκειται για επαγγέλματα.
der Student – die Studentin / der Freund – die Freundin.

III. Komposita / Σύνθετες λέξεις

Στη γερμανική γλώσσα μπορούμε να σχηματίσουμε νέες λέξεις ενώνοντας δύο ή περισσότερες λέξεις ή μέρη λέξεων (όπως π.χ. το ρηματικό θέμα). Στη δεύτερη σειρά του κύκλου μαθημάτων μιλήσαμε για τη σύνθεση δύο ουσιαστικών. Μερικές φορές προστίθεται ανάμεσα στα δύο ουσιαστικά ένα σύμφωνο, για να διευκολύνεται η προφορά της σύνθετης λέξης. Το άρθρο συμφωνεί με το γένος του δεύτερου συνθετικού.

der Herbst + die Farbe = die Herbstfarbe
die Zeitung + das Museum = das Zeitungsmuseum
die Asche + der Becher = der Aschenbecher